

Konkurenca različnih kritin je v zadnjem času postala izjemno velika. Toda ko gre za povsem naravne kritine, tiste, ki so zrastle tako rekoč iz zemlje, je spisek še vedno kratek. Lesene skodle, trstika in slama so bili in so še vedno edina naravna kritina. Pogojno bi sem lahko prišteli še zelene strehe, ki pa že potrebujejo betonsko podlago.

Slama, v Sloveniji nekoč najbolj razširjena naravna kritina, ponekod v Evropi (Anglija, Nemčija ...) pa še sedaj, si zagotovo zasluži predstavitev na tem mestu.

Pokrito s slamo

Začne se s pravimi sortami žit, primerno zemljo in ustreznim negovanjem posevka. Žito mora biti višje rasti (pšenica okrog enega metra, rž skoraj do dveh metrov), slama mora imeti tako strukturo, da je odporna proti različnim neugodnim vremenskim vplivom (veter, deževje, neurja ...). Mora biti mehkejša in, kar je še pomembnejše, čim tanjša. Žetev se lahko začne, ko se žitna klasja pohlevno priklonijo soncu, kar je znak, da je zrnje v njih težko, skratka dozorelo.

Pšenico požanjemo s t.i. snopovzalko, ki naredi ravno prav velike snope, da se slama lahko v celoti posuši. Primerna osušenost slame je namreč zelo pomembna za kakovost in dolgo življenjsko dobo strehe.

Sledi mlačev, pri kateri zrnje ločimo od slame, šele tedaj nastopi najpomembnejša faza - čiščenje. Čiščenje slame poteka ročno s posebnimi grabljami, na Kozjanskem jim pravimo "babe". Ko nam v roki ostane samo čista, dolga slama, začnejo nastajati "škopi". Škop ima premer od šestdeset do osemdeset centimetrov in je osnovna enota slame za slamnate strehe.

Ko je streha pravilno polatana in ko imamo pripravljeno zadostno število

leskovih palic ("škupnic"), se pokrivanje strehe lahko začne.

Na Kozjanskem največ uporabljamo pšenično slamo, za zaključek in vrh strehe pa slamo rži ali pire. Struktura ržene slame, ki jo največ uporabljajo na severovzhodnem delu Slovenije, je namreč bolj porozna, slama pa je trša in debelejša. Zato je njena življenjska doba krajša. Na Kozjanskem boste našli zaščiteno blagovno znamko "Kozjanska domačija", ki je blagovna znamka s tradicijo.

Če je pšenična slama dovolj dolga, hkrati pa tanka in mehka, je to zagotovilo, da je (ali še bo) vaša slamnata streha vrhunske kakovosti. V kvadratnem metru take, 25 do 30 centimetrov debele slamante strehe je okrog 10.000 slamlic in okoli 88 odstotkov zraka. Dovolj, da lahko z gotovostjo trdimo, da vam bo pozimi toplo, poleti pa prijetno hladno.

Še vedno je slama nepogrešljiva pri obnovi naše arhitekturne dediščine, v zadnjem času pa se vrača tudi na bivalne vikende, vrtno

paviljone in senčnike različnih velikosti. Prvo leto je taka streha zlato rumene barve, po dveh letih je že temnejša, potem pa začneja dobivati svojo značilno sivo-rjavo barvo. Na severni strani po nekaj letih opazimo tudi mah. Strehi daje svojevrsten čar, jo poživi, hkrati pa je še dodatna naravna zaščita slame.

Slamnata streha se lahko kosa z vsako sodobno kritino. Včasih je taka streha zdržala tudi petdeset let. Zdaj, ob spremenjenih klimatskih razmerah in novjših sortah žit pa je ta meja okrog petintrideset let.

Nekateri se odločajo tudi za dodatne premaze za daljšo barvno obstojnost ali pa za protipožarni premaz. V osnovi je strah pred požarom odveč, saj je slama kljub splošnemu drugačnemu prepričanju gost in kompakten material in ni bojzani, da bi se hitro zgodilo najhujše. Povsem ognjevarna pa tako ali tako ni nobena streha.

Če ste se odločili za leseno hišo ali kak drug tovrsten objekt, potem je slama zagotovo prava izbira za kritino. Če boste hkrati uporabili še druga naravna gradiva, boste s slamnato kritino sebi in svojim zagotovili idealne bivalne pogoje ter izjemno zdravo klimo.

Informacija: Kozjanska domačija, Bojan Guček

slamnate strehe izdelujemo od leta 1949

KOZJANSKA

domačija

obnove kulturnih spomenikov, po naročilu izdelujemo vrtno paviljone, brunarice in senčnike s kritinami po vaši želji

Bojan Guček s.p., Gorica pri Dobjem 7
3224 Dobje pri Planini, tel: 041 340 619
E-pošta: info@kozjanska-domacija.si